

MONITOR CHIŃSKI

LIPIEC-SIERPIEŃ 2016

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

LIPIEC-SIERPIEŃ 2016

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

12-13 lipca: szczyt UE-Chiny w Pekinie. Spotkanie w którym wzięli udział przewodniczący Rady Europejskiej Donald Tusk, szef Komisji Europejskiej Jean-Claude Juncker oraz premier Li Keqiang, a także 600 przedsiębiorców, zbiegło się w czasie z publikacją (12 marca), niekorzystnego i nieuznanego przez Pekin wyroku sądu arbitrażowego w Hadze w sprawie spornych wysp na Morzu Południowochińskim. UE nie przyjęła wspólnego stanowiska w sprawie respektowania postanowień arbitrażu ze względu na wyłamanie się trzech państw członkowskich: Chorwacji, Grecji i Węgier. O ile zdystansowanie się Chorwacji od werdyktu Trybunału podyktowane jest nierozwiązanym sporem terytorialnym ze Słowenią o Zatokę Pireńską, to Grecja i Węgry nie dołączyły się do wspólnego europejskiego stanowiska aby nie zaszkodzić interesom łączącym je z Pekinem. Dwa tygodnie wcześniej, grecki parlament zaaprobował sprzedaż 67% udziałów w porcie w Pireusie China Shipping Company (COSCO), która ma tam zainwestować ponad 500 mln euro w przeciągu pięciu lat. Stanowisko, posiadających doskonałe relacje z Chinami, Węgier jest również podyktowane względami gospodarczymi, a zwłaszcza wartością 6,7 mld PLN modernizacją linii kolejowej Belgrad-Budapeszt, której aż 85% kosztów pokryje strona chińska. Polityczny wymiar chińskich inwestycji na Węgrzech potwierdzają opinie wygłoszone przez polityków obu państw trzy dni po decyzji Trybunału w Hadze. 15 lipca przy okazji szczytu ASEM-UE w Ułan Bator, minister spraw zagranicznych ChRL Wang Yi w czasie spotkania ze swoim węgierskim odpowiednikiem Péterem Szijjártó, wezwał do przyspieszenia realizacji linii kolejowej Budapeszt-Belgrad, a także gotowość do pogłębiania współpracy w innych dziedzinach. Z kolei szef węgierskiego MSZ idąc w sukurs chiń-

DECYZJA TRYBUNAŁU ARBITRAŻOWEGO W HADZE W SPRAWIE SPORÓW NA MORZU POŁUDNIOWOCHIŃSKIM

Po trzech latach rozpatrywania sprawy, Trybunał uznał, że Chiny nie mają historycznych praw do wód na Morzu Południowochińskim i naruszają suwerenne prawa Filipin. Władze ChRL uznały orzeczenie Trybunału za fałsz, oświadczając, że nie wpłynęło ono na „suwerenność terytorialną Chin i ich praw

na morzach”, deklarując jednocześnie gotowość do rozwiązywania spraw na drodze negocjacji bezpośrednio zainteresowanych stron.

skiemu stanowisku w sprawie wysp na Morzu Południowochińskim, stwierdził, że spory powinny być rozstrzygane przez bezpośrednio zaangażowane strony, a presja zewnętrzna nie pomaga w ich pokojowym rozwiązywaniu.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

18 lipca: przedstawiciel Polski Zastępcą Dyrektora, członkiem Rady Dyrektorów w Azjatyckim Banku Inwestycji Infrastrukturalnych. Funkcję tę powierzono Radosławowi Pyffelowi, współzałożycielowi i prezesowi think-tanku Centrum Studiów Polska-Azja.

25 lipca: Air China planuje uruchomienie nowego połączenia lotniczego na trasie Warszawa-Pekin. Począwszy od września, loty maszynami pomiędzy stolicami Polski i Chin, obsługiwane przez maszyny Airbus A330-200 będą się odbywać cztery razy w tygodniu. Chiński przewoźnik zapowiedział ponadto otwarcie od listopada połączenia Chengdu-Urumczy-Rzym, również cztery razy w tygodniu.

27 lipca: czeskie drony cywilne UAV będą produkowane na licencji w Chinach. Jedne z największych cywilnych samolotów bezzałogowych na świecie, które weszły do seryjnej produkcji czeskiego koncernu w lutym br. będą produkowane również w Chinach we współpracy z China VAST. Drony mają być wykorzystywane głównie w przemyśle energetycznym i rolnictwie oraz w celach poszukiwawczych i ratowniczych. W ramach czesko-chińskiej współpracy lotniczej podpisano również umowę Czech Airline Technics (CSAT) zapewni serwis techniczny dla chińskiego przewoźnika China Eastern Airlines na nowej linii Szanghaj-Praga. Od września 2015 roku CSAT świadczy podobne usługi dla Hainan Airlines, natomiast w związku z otwarciem połączenia Chengdu-Praga firma planuje również nawiązanie współpracy z Sichuan Airlines.

27 lipca: chiński producent autobusów BYD otworzy fabrykę na Węgrzech. Fabryka w Komárom, której uruchomienie planuje się na koniec 2016 r., będzie docelowo produkować 1000 autobusów rocznie z przeznaczeniem na rynek węgierski i europejski.

12 sierpnia: obroty w handlu zagranicznym Polski z Chinami w okresie styczeń-czerwiec 2016 r. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w pierwszym półroczu br. pogłębiło się ujemne saldo w obrotach handlowych między Warszawą i Pekinem. W porównaniu do analogicznego okresu w 2015 r.

eksport z Polski do Chin spadł o 5,9%, a udział Chin w ogólnej strukturze importu do Polski wzrósł z 6,5% do 7,1% (drugie miejsce za Niemcami).

17 sierpnia: czołowy chiński państwowy dziennik finansowy Economic Daily przymierza się do wejścia na czeski rynek medialny. Xu Rujun, szef pisma funkcjonującego wraz z platformą medialną China Economic Net, ogłosił zamiar otwarcia czeskiej filii, chociaż nie wiadomo czy miałyby się to odbyć przez zbudowanie nowej redakcji czy przejęcie i przekształcenie jednej z czeskich gazet. Przedsięwzięcie, które ma służyć przede wszystkim usprawnieniu wymiany informacji gospodarczych pomiędzy Czechami i Chinami, budzi jednak wątpliwości z uwagi na cenzurę mediów i państwową kontrolę internetu w ChRL.

18 sierpnia: otwarcie nowego połączenia kolejowego między Polską i Chinami. W ramach China-Europe Railway wyruszył pierwszy pociąg towarowy pomiędzy Xi'anem (stolicą północno-środkowej prowincji Shaanxi) i Warszawą. Zgodnie z założeniami, przejazd nową trasą potrwa około 12 dni i odbywać się będzie raz w tygodniu. Transport kolejowy jest 30 dni krótszy od morskiego i 80% tańszy od lotniczego. Strona chińska oznaczyła połączenie szyldem "Chang'an, (Wieczny Pokój)", od dawnej nazwy dzisiejszego Xi'anu, który w starożytności pełnił wielokrotnie funkcję stolicy Chin. Licząca ponad 9000 km trasa pociągu do Warszawy przebiega przez Xinjiang, Kazachstan, Rosję i Białoruś.

22 sierpnia: pierwszy rok funkcjonowania połączenia kolejowego Xiamen-Łódź. W ciągu 12 miesięcy trasą między południowo-wschodnią prowincją Fujian i Polską przetransportowano 20 tys. ton towarów. Początkowo pociąg kursował raz na siedem dni, natomiast od marca 2016 r. częstotliwość połączeń zwiększono do dwóch razy w tygodniu. Przejazd liczącą blisko 13 tys. km trasą zajmuje około 15 dni. Z Polski do Fujianu transportuje się głównie produkty spożywcze (m.in. mleko w proszku i alkohol). Z kolei w stronę Łodzi początkowo wysyłano tylko towary wyprodukowane w prowincji Fujian, natomiast obecnie również z sąsiednich prowincji: Kantonu, Zhejiangu i Jiangxi. Ponadto, od lutego br. dzięki połączeniu transportu kolejowego z morskim, wśród wysyłanych z Xiamenu towarów znalazły się produkty z Tajwanu, a w dalszej kolejności planuje się poszerzenie asortymentu o rynek Azji Południowo-Wschodniej.

25 sierpnia: wycena polskich obligacji nominowanych w chińskiej walucie. Ministerstwo Finansów RP dokonało wyceny tzw. obligacji Panda, o wartości 3 mld RMB (1,72 mld PLN) i terminie zapadalności 26 sierpnia 2019 r. Rentowność obligacji, które Polska przeznaczyła dla chińskich inwestorów jest stosunkowo wysoka - wynosi 3.4% w skali roku, czyli o blisko 1% wyższa od aktualnego poziomu. Niższą, a więc atrakcyjniejszą dla kupujących, wycenę obligacji przez resort finansów należy tłumaczyć chęcią zaistnienia na nowym rynku finansowym z którym Polska chce zacieśniać współpracę. Istotnym czynnikiem

w tym względzie jest też oczekiwanie na deprecjację chińskiej waluty. Jak poinformowało Ministerstwo emisja spotkała się z ogromnym zainteresowaniem inwestorów, popyt przekroczył dwukrotnie kwotę wyemitowanych obligacji. W gronie nabywców znaleźli się głównie inwestorzy, z którymi przedstawiciele Ministerstwa spotkali się podczas roadshow w maju br. Funkcję kierownika konsorcjum emisyjnego pełniły banki Bank of China i HSBC. Polska stała się tym samym państwem w Europie, które wyemitowało obligacje nominowane w RMB.

29 sierpnia: rekordowa inwestycja chińska w Polsce. Za sumę 123 mln euro chińska firma z branży ekologicznej China Everbright International (CEI) przejęła mławskie Novago, które zajmuje się przetwórstwem odpadów komunalnych, paliwa RDF i biogazu. Jak twierdzi burmistrz Mławy Sławomir Kowalewski, siedziba firmy będzie nadal mieścić się w Mławie, a plany inwestora przewidują, w perspektywie kilku lat, uczynienie Novago liderem w tej branży w Europie Środkowo-Wschodniej. Pożyczki na inwestycję udzieliła polska filia Bank of China.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

23-24 lipca: spotkanie ministrów finansów i szefów banków centralnych dwudziestu najbogatszych państw świata w Chengdu. Tematykę dwudniowej sesji, poprzedzającej wrześniowy szczyt G20 w Hangzhou, zdominowały dwa zagadnienia: Brexit i protekcjonizm gospodarczy. Była to pierwsza okazja do przedyskutowania tych problemów w gronie urzędników odpowiedzialnych za finanse najbogatszej dwudziestki świata odkąd Brytyjczycy zagłosowali za wyjściem z Unii Europejskiej (zob. blog OSA)

7-9 sierpnia: wizyta sekretarza KPCh prowincji Guangdong Hu Chunhua w Syczuanie. Hu odbył w towarzystwie swojego odpowiednika w Syczuanie Wang Dongminga, inspekcję miejsc finansowanych z funduszy pomocowo-rozwojowych miasta Zhuhai dla położonej w południowej części Syczuanu autonomicznej prefektury autonomicznej Liangshan (nominalnie zarządzanej przez mniejszościową grupę etniczną, oficjalnie klasyfikowaną jako Yi). W ramach „Janosikowego”, mającego na celu wyrównywanie różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym Chin, najbogatsze, położone głównie na wschodzie, jednostki administracyjne wspierają swoich mniej zamożnych partnerów w środkowej i zachodniej części państwa. W ten sposób prowincja Guangdong subwencjonuje rozwój m.in. najbiedniejszych terenów Syczuanu, zwłaszcza zamieszkałych przez mniejszościowe grupy etniczne (głównie Yi i Tybetańczyków). W ramach partnerstwa z Liangshan, Zhuhai finansuje poprawę warunków mieszkaniowych i

zatrudnienia miejscowej ludności oraz wspiera rozwój rolnictwa, turystyki, energetyki i ekstrakcji surowców (m.in. wydobywania metali rzadkich). Szczególnie istotny program w tym względzie został uruchomiony przez Guangdong dla położonego na północny-zachód od Chengdu, powiatu Wenchuan, znajdującego się w epicentrum tragicznego trzęsienia ziemi, które spustoszyło Syczuan w 2008 r.

Pomimo , że Hu Chunhua rządzi obecnie najbogatszą prowincją Chin, nie obce są mu problemy Chin Zachodnich. Jego kariera polityczna przez ponad dwie dekady rozwijała się w Tybecie (1983-2005), natomiast przed objęciem rządów w Guangdong, przez trzy lata pełnił funkcję szefa KPCh w Mongolii Wewnętrznej. Hu Chunhua, który nazywany jest „małym Hu” z racji podobnej ścieżki kariery łączącej go z poprzednim przewodniczącym ChRL Hu Jintao (doświadczenie w Tybecie i działalność w młodzieżówce komunistycznej), jest czołowym przedstawicielem tzw. „szóstego pokolenia przywódców” w KPCh, będąc wymienianym jako jeden z potencjalnych następców Xi Jinpinga.

12 sierpnia: otwarcie połączenia lotniczego Chengdu-Praga. Loty obsługiwane przez maszyny Airbus A-330 będą odbywać się dwa razy w tygodniu (we wtorki i piątki). Uruchomienie nowej trasy ma przede wszystkim związek z turystyką, ponieważ w ostatnich latach Czechy stały się drugim, po Francji, najchętniej odwiedzanym przez chińskich gości krajem europejskim. Zainteresowanie krajem nad Wełtawą wśród Chińczyków stale rośnie: w 2010 r. Czechy odwiedziło 80 tys. chińskich turystów, w 2014 r. ćwierć miliona, a w roku ubiegłym 300 tys. Praga stała się tym samym szóstym europejskim miastem z bezpośrednim połączeniem lotniczym z Chengdu – pozostałe pięć metropolii to: Amsterdam, Frankfurt, Paryż, Londyn i Moskwa. Ułatwieniem dla współpracy turystycznej obu krajów jest również rozpoczęcie przez stronę czeską przyjmowania chińskich kart płatniczych UnionPay, które do końca roku będzie możliwe w blisko połowie czeskich bankomatów. Możliwość dalszego pogłębiania współpracy turystycznej były przedmiotem rozmowy pomiędzy szefem Chińskiej Narodowej Administracji Turystycznej Li Jinzai'em i ambasadorem Czech w ChRL Bedrichem Kopeckym, który podkreślił pozytywny wpływ uruchomienia bezpośrednich połączeń lotniczych między oboma krajami dla rozwoju wymiany turystycznej. Kopecky zapowiedział również organizację w Chinach szeregu wydarzeń popularyzujących wizerunek Czech wśród chińskich turystów.

KOMENTARZ

1. Najważniejszym wydarzeniem minionych dwóch miesięcy była decyzja Trybunału Arbitrażowego w Hadze w sprawie sporu Filipin z Chinami na Morzu Po-

łudniowochińskim. Przyznanie racji w sporze Filipinom, nie wpłynęło na stanowisko Chin, które decyzję Trybunału uznały za „farsę”. Na uwagę zasługuje natomiast skuteczność Chin w neutralizowaniu prób UE i ASEAN-u o podjęcie jednomyślnych deklaracji państw członkowskich tych organizacji w sprawie wyroku. Podobnie jak UE, wspólnego stanowiska wobec wyroku Trybunału Arbitrażowego nie udało się również przyjąć ASEAN, którego członkowie (Filipiny, Malezja, Brunei oraz Wietnam) mają własne roszczenia wobec praw do wód morskich, którymi rocznie transportuje się towary o wartości 5 bln USD. Wspólne stanowisko ASEAN-u zostało zablokowane przez najbliższego sojusznika Pekinu w tej organizacji – Kambodżę.

Rozbieżności pomiędzy UE i Chinami dotyczą jednak obecnie, przede wszystkim spraw gospodarczych tj. kwestii przyznania Pekinowi statusu gospodarki rynkowej (SGR), traktowania inwestorów europejskich na równi z rodzimymi na chińskim rynku oraz napływu taniej subsydiowanej chińskiej stali do Europy. Premier Li Keqiang zapewniał w czasie lipcowego szczytu UE-Chiny, że otwarcie na zewnątrz jest podstawową zasadą polityki Chin, które będą kontynuować reformę zarządzania inwestycjami zagranicznymi, wspierać ochronę własności intelektualnej, oraz rozwijać dostęp do rynku na którym przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym i chińskim będą traktowane jednakowo. Bardziej stanowczo zabrzmiały słowa Jean-Claude’a Junckera, który choć wykazał się zrozumieniem dla bolesnych cięć w zatrudnieniu niezbędnych dla pomyślnej restrukturyzacji branży stalowej w Chinach, to jednocześnie oznajmił, że kwestia przyznania Chinom SGR jest w oczywisty sposób powiązana z rozwiązaniem problemu nadprodukcji stali w tym kraju. Należy pamiętać, że tylko w pierwszym kwartale br., eksport chińskiej stali do Europy wzrósł o 28%, powodując obniżenie cen o 1/3 i poważne problemy dla europejskich producentów w tej branży. Stanowisko szefa Komisji Europejskiej, jest istotne w kontekście informacji na temat możliwości zaproponowania przez Brukselę kompromisowego rozwiązania, które oznaczałoby przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej pod warunkiem zgody Pekinu na poddawanie się procedurom anty-dumpingowym i radykalnego ograniczenia nadprodukcji stali. Spełnienie ostatniego z wymienionych warunków wydaje się jednak mało prawdopodobne w świetle danych wskazujących na wyraźne spowolnienie tempa restrukturyzacji nierentownej branży węglowej i stalowej w Chinach, na które znaczący wpływ miały gwałtowne protesty społeczne związane z zapowiedzianym w lutym ograniczeniem produkcji i zwolnieniu 1,8 mln pracowników (15% siły roboczej).

2. W kontekście Europy Środkowo-Wschodniej należy odnotować siłę gospodarczego oddziaływania Chin na południe Europy: Węgry oraz Grecję, którego polityczne znaczenie potwierdziło się przy okazji próby przyjęcia przez UE

wspólnego stanowiska wobec decyzji Trybunału w sprawie sporu na Morzu Południowochińskim. Zwraca również uwagę uruchamianie nowych połączeń lotniczych między Chinami a Polską i Czechami.

3. W odniesieniu do wydarzeń w Syczuanie należy przede wszystkim odnotować organizację przez Chengdu spotkania przedstawicieli G20 (ostatniego przed wrześniowym szczytem Grupy w Hangzhou). Stolica Syczuanu stała się tym samym pierwszym miastem w Chinach Zachodnich, któremu powierzono obowiązek organizacji prestiżowego spotkania na szczeblu ministrów i szefów banków reprezentujących państwa odpowiedzialne za 90% światowego PKB i 80% globalnego handlu.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

